

Електронний журнал культурників СЧМ в Україні

ЕгеЖ!

№7

Т

р

ч

г

е

н

в

2

0

1

1

1







## **ЕгеЖ!**

**Електронний журнал  
Дружини Культурників Спілки  
Української Молоді в Україні  
№ 7  
Грудень 2011**

**Головний редактор:**  
Вікторія Коляда

**Дизайн і верстка:**  
Іванна Голуб'юк

**Чекаємо листів:**  
[kulturnyky-ua@cym.org](mailto:kulturnyky-ua@cym.org)

Думка редакції може не збігатися з  
точкою зору авторів публікацій.

© *ЕгеЖ!*, 2011.

# *Зміст*

СЛОВО РЕДАКТОРА *Вікторія Коляда*

НОВИНИ

**БАЛАЧКА Як фольклор провадить на  
добрі стежки.** *Мар'яна Криль*

**ЯК ЦЕ БУЛО Вечорниці у грудні.**  
*Вікторія Коляда*

**ЛЧИЛКА Свято Миколая у цифрах.**  
*Оленка Боклінка*

**МАЙСТЕР-КЛАС Як зробити світку  
своїми руками. Свічникарство**

МУЗИЧНА КІМНАТА *Вадим Карп'як*

**ПОГЛЯД «Різдвяна історія»: книга та  
фільм.** *Вікторія Коляда*

ПРО-ЧИТАНЕ *Іванна Голуб'юк*

На обкладинці: учасниця гурту «Гуляйгород» Анастасія Філатова.  
Фото: Данута Наугольник





## Слово редактора

Зима – час для читання, для музики, для мрій, пора, коли особливо хочеться затишку й тепла, коли природа засинає, набираючись сил до весни, й не залишає жодних шансів зігрітися під променями сонця. Певна, що у кожного є власні формули щастя, однак гадаю, що склад їх дещо змінюється відповідно до пір року. Так, скажімо, і найзатятіший мандрівник в час тріскучих морозів промінєє своє захоплення на цікаву книгу чи фільм...

Фольклор не випадково було обрано головною темою грудневого числа нашого журналу, адже повертаючись до цих джерел, ми отримуємо не лише естетичне задоволення, а й збагачуємося духовно та розширюємо кругозір. Вже в перший місяць зими ви, зокрема, дізнаєтеся про те, для чого музиканти гурту «Гуляйгород» збирають фольклор, які грудневі вечори гріх змарнувати за екраном комп'ютера чи телевізора, довідаєтеся, які свята відзначає найбільше українців, що варто читати у передріздвяний час і які книжки нещодавно побачили світ. Надіємося, що написане не лише допоможе вам поринути у приємні спогади та зігрітися холодними зимовими вечорами, а й надихне на втілення у життя найризоманітніших мрій.

*Вікторія Коляда, редактор «ЕгеЖ!»*

## **УВАГА! Конкурс!**

Редакція журналу «ЕгеЖ!» оголошує конкурс для читачів **«Хто читає ці книжки?»**. Ви можете взяти участь у конкурсі таким чином:

- 1) Надсилаєте фото своєї книжкової полиці на адресу [kulturnyky-ua@cym.org](mailto:kulturnyky-ua@cym.org), вказавши у листі своє ім'я, прізвище та контакти, а також коротку (або довгу!) розповідь про вашу книжкову полицю. Фото і розповідь (автор не буде вказуватися) будуть надруковані в котромусь із чисел журналу. Автори найоригінальніших фото і розповідей отримають подарунки.
- 2) Ви можете відгадати, чия поличка і хто власник зображених на фото книг, надіславши відповідь на адресу [kulturnyky-ua@cym.org](mailto:kulturnyky-ua@cym.org). Хто перший відгадає, той отримає від редакції приз.



**Хто читає ці книжки?**



## НОВИНИ

### УКРАЇНСЬКІ ПИСЬМЕННИКИ ПИШУТЬ СПІЛЬНИЙ РОМАН В ЕСЕМСЕКАХ

Тернопіль-Львів-Суми-Київ... За таким маршрутом почав складатися роман, який матиме кілька десятків авторів. Ідея виникла у Тернополі, де зустрілися поет та бард Олександр Смик (тернополянин) та письменниця Галина Вдовиченко (Львів). Сашко запропонував: «Давайте усім кагалом напишемо роман в есемесках!». І скинув Галині на мобілку перше речення. Галина відповіла, перевівши листування до електронної скриньки. І відправила пас із поясненнями, що відбувається, на протилежний кінець України - у місто Суми, до Євгена Положія, який прийняв подачу і додав до спільної справи свою частку. Того ж дня нитку розповіді підхопила киянка Лариса Денисенко, а відтак текст із продовженням опинився на електронній скриньці Ірен Роздобудько...

Так почав складатися текст якщо не роману, то принаймні повісті, перше речення якої було написано у День свободи, 22 листопада, а фінал має бути дописаний до кінця року. Українські письменники підхоплюють текст та, зробивши свій внесок, передають його далі у «надійні руки», розгортаючи листування двох героїв. Чим закінчиться роман наразі нікому невідомо.

### ХІ МІЖНАРОДНИЙ ФЕСТИВАЛЬ ДЖАЗУ «JAZZ BEZ»

Найбільший український джазовий фестиваль «Jazz Bez» триватиме із 1 до 11 грудня 2011 р. До джазового марафону приєднаються десять міст України та Польщі: Львів, Харків, Севастополь, Тернопіль, Луцьк, Івано-Франківськ, Рівне, Люблін, Перемишль, Білосток. Центром джазового руху, як і завжди, буде Львів.

У Львові виступатимуть 17 колективів, у яких грає близько сотні музикантів зі США, Канади, Австрії, Франції, Німеччини, Росії, Литви, Польщі та України.

Цьогоріч програма фестивалю складена так, щоб поєднати на одній сцені різні стилі джазу та провокувати публіку до роздумів, а музикантів - до пошуку нових відтінків джазу та експериментів.

### КОЦЕРТ ГУРТУ «ГАЙДАМАКИ»

14 грудня у Центральному будинку художника у Києві (Львівська площа) відбудеться концерт гурту «Гайдамаки» - одного із найуспішніших українських гуртів. Вони власники «золотого диску» за продажі за кордоном, переможці безлічі європейських конкурсів та фестивалів та постійні учасники проектів Еміра Кустуріці і Губерта фон Гойзерна. Вартість квитків: від 90 грн.

### «КНИЖКА ПІД ПОДУШКУ» СИРОТАМ

Кожен із нас зможе відчутти себе Святим Миколаєм, подарувавши гарну українську дитячу книжку дітям із дитячих будинків. Акція «Книжка під подушку», під час якої збирають книги для дітей із дитячих будинків до Дня Святого Миколая, відбувається вже другий рік поспіль у рамках Культурно-інформаційного проекту «УКРАЇНА ЧИТАЄ». Розпочалася акція 12 листопада й триватиме до 12 грудня 2011 року. До акції долучилась Івано-Франківська міська організація СУМ в Україні.

Протягом місяця організатори збиратимуть лише нові українськомовні книги для дітей із дитячих будинків сімейного типу, щоб 19 грудня Святий Миколай із подарунками завітав до кожного дому. Книги з листами від Святого Миколая, написаними Янголами-волонтерами, буде надіслано кожній дитині з десяти дитячих будинків.

Для цієї акції були обрані десять дитячих будинків сімейного типу, що знаходяться в десяти областях України у сільській місцевості.

*Долучитися до доброї справи можна наступним чином:*

Придбати нову україномовну книжку та передати її організаторам акції. Можна обрати будь-яку книгу українською мовою для дітей віком від 3 до 18 років.

Контакти організаторів:

Вікторія Афанасьєва (м. Київ), тел. 093 833 533 7, e-mail: [Ukraine.reads@ukr.net](mailto:Ukraine.reads@ukr.net)

Денис Новойдарський (м. Харків), тел. 097 294 755 8

Сумівці: Василь Романик, тел. 097 804 19 40,

Ольга Пітулей, тел. 096 165 79 69



## ЯК ФОЛЬКЛОР ПРОВАДИТЬ НА ДОБРІ СТЕЖКИ

Восени у Любліні (Республіка Польща) відбувся фестиваль «Найстарші пісні Європи». У його рамках також відбулись кілька Ночей танцю. На двох з них «запалювали» два українські гурти - «Pushkin - Kyiv Klezmer Band» та «Гуляйгород».

У перерві між танцями лідер гурту «Гуляйгород»

### Сергій Постольников

розповів про те, звідки ж беруться ті всі мелодії, які вони грають та співають, де музиканти збирають матеріал, у якому стані він перебуває, а також про справжнє щастя фольклориста.

**Розмовляла - Мар'яна Кріль, Тернопіль-Люблін**

**Фото - Олександр Шевчук (Рівне-Люблін), Данута Наугольник (Львів-Люблін)**



На фото: Сергій Постольников, Северин Данилейко, Олександр Вовк, Анастасія Філатова

**Скільки часу ви граєте та співаєте разом?**

- Це вже 10-й рік іде. Власне, товариство наше разом вже 13 років, але 10 років ми є незалежним гуртом. Завдяки нашій бубоністці і заспівувачці Насті Філатовій ми маємо назву «Гуляйгород». Вона уважно подивилася на мапу тих теренів, які ми досліджуємо і знайшла там Гуляйгородок у Смілянському районі Черкаської області. Там, власне, басейн річки Тясмин, де дуже цікаві традиції, ми їздили туди і маємо звідти гарний матеріал.

**Багато фольклорних гуртів починають працювати зі спільної гри або співу, чи з експедицій. Як ваш гурт почався?**

- У нашому випадку все почалося з Кіровоградського музичного училища. Вже там був певний кістяк, завдяки викладачам - подружжю Наталі та Олександрю Терещенкам, були також наші дівчата Анастасія Філатова, Ірина Баран, хлопець Олександр Вовк, ще було троє інших людей. І тоді з цієї викладацької ініціативи ми почали спільно співати, пробували різні

манери, наші викладачі заражали нас фольклорними вірусами, по-іншому це назвати не можна, адже людина, яка спробує фольклор, тим більше, тоді коли вона усвідомить, наскільки це її, її коріння. З нас більшість все таки корінні, скажімо так, центрально українці, окрім Насті, яка взагалі не має ніякого українського коріння. Вона - угро-фінка. А решта всі - українці. В мене, наприклад, по прізвищу - Слобідська Україна, а решта учасників - з Центральної. Ось, наприклад, ми з Ірою Баран з двох сусідніх сіл, ми навіть в гості один до одного на велосипедах їздили, було таке у нас романтичне захоплення. В певному моменті ми зрозуміли, що у нас не просто це все є, а ще й ми можемо це все фіксувати, співати, старатися зрозуміти. Важливо і значимо для тебе самого, коли ти записав щось, а спеціалісти кажуть, що їздили 10 років і такої пісні не записали, а ти записав, ти - молодець. Одразу такі відчуття виникають, душа просто відкривається, хочеться творити і все більше це робити. Щодо

інструментальної музики, ми почали дещо пізніше, вокальна пішла трохи простіше. Сашко і всі дівчата – теоретики за освітою. А теоретик – це така людина, яка має знати і музичну літературу, знатися на гармонії, стилях, мати композиторські здібності. І ось саме музичний фольклор став нашою основою. Всім було цікаво цим займатися. Пізніше до гурту приєднався я, а на той час я не мав ніякого відношення до музики, вчився взагалі в будівельному технікумі. Але, оскільки ми з Настею вчилися в одній школі, товаришували, ми якось зустрілись і вона мені розповіла про гурт. Вона мене познайомила з музикантами, я поступово почав вливатись в процес, відчув, що я таки щось можу. Мені стало цікаво, я почав їздити в експедиції і ця ініціатива польових записів була моєю. Зараз також ідеї

**Наша експедиційна діяльність привела нас до того, що є цілі затоплені села внаслідок створення штучних морів, так званого гнилого моря**

експедицій здебільшого йдуть від мене.

*А де ви здійснюєте свої дослідження?*

В основному – це Центральна Україна, наша Кіровоградська область. З 2001 року ми почали їздити в басейн Тясмина, а це – історична Чигиринщина, козацькі землі. Наша експедиційна діяльність привела нас до того, що є цілі затоплені села внаслідок створення штучних морів, так званого гнилого моря. Коли в 1959 році побудували в Кременчуці ГЕС, то затопили тим самим історичне Дніпро, села, які були розташовані над річкою. І ці села переселили знизу вгору. І так ці села розташовані гніздовим методом в степу, де практично немає води. Матеріал у цій місцевості зовсім інший, він багатший та потужніший у порівнянні з іншими територіями на віддалі 20 км. Тут і веснянки згадали, і обряд весілля багатший, і козацькі пісні, і чумацькі жінки виконують в суто чоловічій манері. Нас це дуже зацікавило. Можна сказати, що матеріал нас повів до територій. І так сформувалась ця

проблематика. Виявляється, що цими переселенцями ніхто не займається, нікого не цікавить, куди ці переселенці пішли, що вони втратили, як вони живуть. І ми почали активно їздити по цих селах понад Дніпром, доїхали майже до Черкас з правого берега. Тоді нам сказали, що треба їхати на Полтавщину. Люди, з якими ми спілкувалися, були там на заробітках.

В 2003 році ми організували масштабну експедицію по Лівобережжю, дослідивши 19 сіл. Ми створили три пошукові групи по двоє людей. Базу зробили в селі Кліщинці, це – батьківщина Михайла Старицького, хоча його важко назвати батьківщиною письменника, бо воно переселене, але село – дуже цікаве. Це Чернобаївський район Черкаської області, історична Полтавщина.

*Під час експедицій ви також записуєте обряди, тобто це певний процес, з якого формується різний матеріал.*

Звичайно. Взагалі, цей процес дуже цікавий для самого фольклориста. Коли ти маєш на меті записати якусь пісню, то повинен створити для інформатора якусь подію, обрядову ситуацію. І тоді інформатори (як правило, це – літні жінки) згадують, що тоді і тоді вони з подружками йшли, наряжалися, та була Маланкою, а той – Василем, а той у нас міхоноша був. І коли дослідник записує всі ці етнографічні елементи, то в процесі з'являється момент, коли він може



На фото: Сергій Постольников



спитатись про те, наприклад, які колядки виконувалися тоді, коли гурт заходив до хати. Тоді починається найцікавіше для нас як музикознавців. Починаються згадуватись архаїчні наспіви, тексти. Виявляється, що це все є і ще досі культивується.

Паралельно я ще їздив у Диканський район Полтавської області, де я зосередився на пошуках інструменталістів. Там взагалі дуже цікава інструментальна традиція. Останні мої записи є просто унікальні. Я записав скрипаля 1928 року народження, який, я сподіваюся, ще досі живе, планую ще до нього поїхати. Він мені розповів про те, що гармошки, наприклад, в них взагалі не було і навіть на бубні почали грати пізніше. Культивування гармошки – це початок ХХ століття, але вона не швидко прийшла до нас. Її використовували солдати. І, взагалі, це була міська мода. Вона поступово поширилась після Першої Світової війни, гармошки привозили з Німеччини, Австро-Угорщини, Росії. Техніка гри на австрійських гармошках є досить складною, наприклад,

одна клавіша має два звуки: коли, натиснувши, тягнеш в один бік, то видобувається один звук, коли в інший бік, то звук зовсім інший. Гармошки-«німки» стали дуже популярні. А до того була традиційна музика, на всі 100 % традиційна, тобто дві скрипки і бас. От Полтавщина –

колиска цієї традиції. З середини 19 ст., як зазначається

**А на Поділлі троє-четверо людей співають в один голос і кажуть, що так було колись**

в літературі, а також це виникає зі свідчень людей, склад капели був саме таким. До того були цимбали.

*Ви досліджуєте фольклор у Центральній Україні, але однозначно знайомі із фольклором у західній частині України. У чому полягає основна різниця у музичному фольклорі між цими регіонами?*

- З точки зору вокальної, це однозначно багатоголосся. Західна Україна представлена більш одноголоссям, там унісонна культура. Наприклад, на Поділлі весільні пісні, обжинкові, купальські жінки співають в один голос, якщо і трапляється якесь розщеплення, то воно ледь помітне і вживається для збагачення мелодії, але по суті – це один пласт, один голос, на відміну від, скажімо, Полтавщини чи навіть Кіровоградщини, яка сама по собі з етнографічної точки зору дуже неоднорідна. Там протікає річка Синюха, яка є кордоном етнографічного Поділля. За Синюхою всі села розташовані в довжину, понад річкою. 8 кілометрів – це дві вулиці одного села. Там весільні пісні, як мінімум, на три голоси, я вже мовчу за ліричні пісні. А на Поділлі троє-четверо людей співають в один голос і кажуть, що так було колись.

*А що є характерним для гірської місцевості?*

- Мелодика там більш моторна. Навіть на Поділлі, хоча і один голос, але по фактурі мелодія розтягується. А гори – це, можна сказати, зона коломийкової традиції. Все має свій ритм. Варіантів коломийок на





Гуцульщині вокальних чи інструментальних з дудою, зі скрипкою є дуже багато. Про дуду в Центральній Україні годі говорити, ніхто цього не пам'ятає. Хоча етимологія прізвищ, які ми там записали, походить від інструментів, що побутують на Гуцульщині, наприклад, Дудар, Трембач. І вони не прийшли з Західної України, а є місцевими.

*В якому стані перебуває фольклор на тих теренах, де ви його досліджуєте і чи цікавляться ним наукові інституції?*

- Інститут мистецтво-знавства, фольклористики та етнології ім. М. Рильського НАН

...старі сорочки спляють, кажучи, що ці ганчірки нікому не потрібні. І ми бачили на згарищах залишки полотняних обгорілих сорочок, черевички

Україні цікавиться трохи, але ця структура залежить від держави і фінансування, на дослідження потрібні гроші. Ми це робимо за свій кошт. Це виходять насправді копійки, а тим більше, знаючи, які люди привітні. Пригадую, у 2002 році ми їздили по затошених селах, то нам жінки давали вісім гривень, ми відмовлялися, не брали, але вони так просили, аж до образ, щоб ми взяли, мали на дорогу, на харчі. Люди думають, оскільки хтось прийшов по пісні, значить все добре і так має бути.

Щодо стану збереження, то відбувається активне згасання традиції, на жаль. Відходять баби, діди з 20-30-х років й відходять і їхні знання. Щодо дідів, то все

дуже печально. Діти, внуки цим взагалі не цікавляться. І так само речі. Наприклад, старі сорочки спляють, кажучи, що ці ганчірки нікому не потрібні. І ми бачили на згарищах залишки полотняних обгорілих сорочок, черевички.

*Від кого вийшла ініціатива співпраці з рок-гуртами? Розкажіть про ваш проект з польським гуртом «R.U.T.A.».*

- Щодо „Тартака“, то нам було цікаво спробувати себе у такій музиці, але спеціально ми нічого не шукали. Нам вистачало того, що ми маємо в селах, від людей, воно було значно цікавіше і вище. Але якось задзвонив до нас Сашко Положинський, розповів про запланований проект, запросив нас до участі за рекомендацією

Олега Скрипки. Я спочатку не повірив, але погодився. Спочатку він сказав, що цей проект готуватиметься під фестиваль «Країна мрій», але також заплановано запис альбому. Зі свого боку ми дали матеріал, який вважали за потрібний і найбільш цікавий, Сашко написав тексти. Нас троє брало участь у цьому проекті. Зараз ми почали співпрацю з польським панк-гуртом «R.U.T.A.». Вони самі нас знайшли. На студії Люблінського радіо ми вже записали пісні, мали спільні концерти, заплановано випуск альбому. Основна його тема – соціальний бунт. Ми заспівали пісні недолі, проти панів, той твори, які в нас є, а аранжування робитимуть музиканти з гурту «R.U.T.A.».

## Довідка

Фольклорний гурт «Гуляйгород» - творчий колектив що досліджує і відтворює традиційну інструментальну музику, обрядові та побутові пісні, а також танці території Середнього Подніпров'я (Черкащина, Полтавщина, Кіровоградщина). Пісенний матеріал подається в традиційній манері багатоголосного співу, характерної для центральної України. Учасники колективу проводять майстер-класи традиційних народних танців, серед яких «Гопак», «Орлиця», «Гречаники», «Баламут», «Молодичка» та ін. у супроводі «троїстої музики», до складу якої входять дві скрипки, бас і бубон. Гурт є учасником фестивалів, мистецьких акцій та різних фольклорних проектів в Україні, Німеччині, Польщі, Литві, Грузії, Данії. **Учасники гурту:** Сергій Постольников, Ірина Барамба, Анастасія Філатова, Олена Дідик, Олександр Вовк, Северин Данилейко, Данило Данилейко, Кий Данилейко, Руслан Павлюк, Олексій Нагорнюк.



## Як це було ВЕЧОРНИЦІ У ГРУДНІ

**Вікторія Коляда**

День святої Катерини (7 грудня) в народі вважається чи не найбільш «жіночим» святом із християнського циклу. День вшанування великомучениці, ім'я котрої з грецької перекладається як «чиста душею», в Україні називають ще «дівочим» днем, святом дівочої долі тощо, адже вважається, що свята є покровителькою дівчат, щасливого заміжжя та сімейної злагоди.

Окрім молитов до святої Катерини з проханням про щасливу жіночу долю, дівчата в день її пошанування зазвичай вчиняли і обрядове дійство – вечорниці, що супроводжувалися ворожінням. Як не крути, а зазирнути в майбутнє, щоб побачити, якою ж вдасться та доля, кортить чи не всім. Саме тому, зібравшись в якійсь оселі, дівчата (хлопці мали право навідатися лише під кінець дійства) здійснювали цілий ряд ритуальних дій, з яких могли зробити певні висновки. Зокрема, варили кашу, обгортали горщик з нею рушником, виходили за село, на роздоріжжя, за ворота (найпоширеніші в етнографічних довідниках варіанти дислокації), де кожна з них тричі гукала: «Доле, Доле, йди до мене вечеряти!». І після цього

дослухалася, звідки буде чути якісь звуки, наприклад, собака загавкає, заговорить хтось – з тої сторони й суджений буде, і, ймовірно, до наступної Пилипівки засватає, а то й поберуться. Дівчата ж, на заклики яких Доля жодним чином не відізналися, засмучувалися – ще рік в дівках сидітимуть. Також поширеною традицією на Катерини було «підслуховування» майбутнього: по вечорницях (а на Катерини допізна затримуватися не можна було, щоб не прогнівити Долю) дівчата виходили на вулицю і підкрадалися до вікон, щоб послухати, про що розмовляють, і з манери розповіді, тем та інтонацій передбачити собі майбутнє.

І якщо попередні ворожіння потребують особливих умов, і зараз робити їх (надто – в місті) не так вже й просто, то одне все ж можна реалізувати без труднощів – удосвіта зрізати гілочку вишні й поставити її у воду – якщо до Різдвяних свят гілочка зазеленіє і зацвіте – заміжжя не за горами. Та й навіть за упередженого ставлення до ворожінь, вечорниці на Катерини – нагода зібратися дівчатам, поговорити і підготуватися до наступних вечорниць – Андріївських...

## У НІЧ НА АНДРІЯ

Якщо в день святої Катерини лише дівчата могли заглянути у своє майбутнє, то через п'ять днів траплялася нагода і поворожити дівчатам, і побешкетувати – хлопцям. 13 грудня церква вшановує Андрія Первозванного – першого з апостолів, котрий пішов за Ісусом Христом.

Святкування свята Андрія в Україні наповнене магічними ритуалами та діями. Андріївські вечорниці – час, коли молодь розважалася, жартувала, загадувала собі на майбутнє. В сучасному українському суспільстві дуже поширеним серед дівчат (особливо – підліткового віку) є лише одне



ворожіння в ніч на Андрія, яке і ворожінням назвати важко – під подушку в ніч перед святом дівчата кладуть певну кількість папірців (зазвичай стільки, скільки дівчині років), на яких написано імена хлопців, а вранці витягають один з них, вважаючи, що саме так буде називатися суджений.

Прикро, що для значної кількості молоді із святом Андрія асоціюються лише ці дії. Однак багатьом і пощастило, адже активна молодь сьогодні доволі часто організовує Андріївські вечорниці, під час яких відтворює давні традиції. Так, обов'язковим елементом такої забави є *кусання калети* – круглої обрядової випічки, котру пекли спеціально до свята. Кусання калети, яке здійснювали лише неодружені парубки, становило цілу своєрідну міні-виставу – з дійовими особами, сталими повторюваними діями. Вважалося, що хлопець, який зможе вкусити калету, попри всі насмішки Калетинського (роль якого – смішити парубків, тоді як вони повинні «під'їздити» до калети серйозними), наступного року попрощається з парубкуванням. Головне ж дівоче ворожіння – випікання балабушок (зараз їх часто замінюють на

вареники), і «частування» ними пса – собаку цілий день тримають впроголодь, аби потім з хвилюванням стежити, чию ж балабушку із розкладених на долівці він з'їсть першу – та дівчина перша заміж вийде.

Але окрім ворожінь та кусання калети є ще у святкуванні Андрія особливість, через яку неодружені хлопці чекали його з нетерпінням. Згідно з нормами громадської моралі будь-які бешкети в українських селах різко засуджувалися. І тільки в оду ніч – з 12-го на 13-те грудня – хлопцям дозволялося жартома чинити різні капості сім'ям, де є дівчата на виданні. Надто – якщо суворі батьки не пускають дівчину на вулицю чи вечорниці. Тоді вони зачасту зранку або з хати не можуть вийти – двері заставлені, або знаходять свої господарські речі в найнесподіваніших місцях – добре, якщо ворота чи хвіртку в сусідів, а не, скажімо, воза на хаті (в північних районах Тернопільщини «найвищим» досягненням вважалося накрити димар шматком скла – і не видно, що на ньому щось є, і весь дим вертається до хати). Варто сказати, що цей звичай і досі побутує в багатьох українських селах, але тепер «жартівники» особливо не зважають на те, чи є в хаті дівка на виданні, а просто створюють зайвий клопіт людям похилого віку.

Отож не прогавайте нагоду цього річ відвідати таке свято чи зорганізуйте його самі – на щастя, інформації у книжках, довідниках та Всесвітній мережі є вдосталь. Море вражень та привід для приємних спогадів – гарантовано



Андріївські вечорниці у Тернопільському осередку. 2006 рік

За матеріалами інтернет-видань.



## Лічилка

## СВЯТО МИКОЛАЯ У ЦИФРАХ

Оленка Боклінка

**До одного із найулюбленіших свят дітей день святого Миколая «ЕгеЖ» провів невеличке інтернет-опитування. Воно, власне, і показало для кого і наскільки це свято є справді найулюбленішим.**

Проте, зауважу, вибірка не є репрезентативною, оскільки географія респондентів є доволі різною: 123 учасники із 15 областей, з яких 20 респондентів – представники Центральної України, 19 – Східної України, решта – Західної. Найбільша частка опитуваних проживає в Рівненській області. Така нерівномірність розташування зумовлена місцем проживання інтерв'юера опитування та автора цієї статті ☺.

Усі учасники дослідження, хоч із різним завзяттям святкують християнські свята, 16% - іноді, 84% - завжди. А от про існування такого свята як день святого Миколая 3% опитаних не здогадувались принаймні до того, як заповнили нашу анкету.

**Про історію походження** цього свята не знає ще більша кількість опитаних 17% - не в курсі що святий Миколай колись (а саме в III-IV столітті) і десь (а саме у нашій південній сусідці Туреччині) таки проживав, творив хороші справи і навіть чудеса, а ще був дуже набожним та добрим християнином, за що ми його тепер і величаємо як святого. А от 4% взагалі впевнені, що такої реальної особи не було. Решта – 79% дали правильну відповідь.

**Як вірять – так і дарують.** Цікаво, що результати питання «Чи даруєте Ви подарунки своїм рідним та близьким у ніч із 18 на 19 грудня?» виявились схожими на результати питання про існування реального

Миколая.

69% не лінуються і не шкодують

грошей на подарунки рідним та близьким, 26% - іноді не лінуються, а 7% - категорично не радує оточуючих презентом у цей день.

Ще суதுжніше з отримуванням подарунків 65% таки знаходить вранці 19 грудня щось під подушкою, 13% опитаних лише в дитинстві отримували презенти, час від часу святий Миколай навідується до 18% респондентів.

**І знову підтверджується, що по вірі твоїй тобі буде дано.** У покровительство Миколая щиро вірить 65%, 24% - ще не вирішили, а 11% - вирішили, що не вірять. Відповіді питання про отримування подарунків майже повністю співпадають із результатами відповідей на дане питання. Дивно, якщо порівняти із попередніми результатами, але, дух свята у ніч на 19 грудня відчуває 72% опитаних, 14% - ні, і майже стільки ж не впевнені в цьому.

Цікавими виявились **оцінки респондентів щодо важливості свят** для них самих. Оцінювання проводилось за 10-ти бальною шкалою (1 – не вважаю цей день святом, 10 - найважливіше свято або одне із найважливіших свят). Усі рекорди лузерства побили Дні





Солідарності трудящих, 56% не вважають їх святом, оцінку 2 йому поставили 11%, решта зосередилась на оцінках 3-5 і лише 1 респондент із 123 вважає його одним із найважливіших свят. Таке рішення може бути ознакою закостенілої радянщини або ж звичайним прагматизмом. Колись моя бабуся розповідала, що 1-2 травня дуже вигідно садити картоплю – ось вона справжня солідарність трудящих, які щороку обробляють свій город.

Ще одне свято-нащадок СРСР 8 березня отримало найнижчі оцінки 1, 2 і 3 від 42% опитаних та 10 і 9 поставили 13%. А оскільки 68% опитаних – жінки – відповідно ми можемо натякнути чоловікам, щоб подарунки у цей день жінкам не дарували, а владі, щоб взагалі скасували вихідний цього дня.

Щодо свята, яке цього року скандально висвітлювалось у ЗМІ – День Перемоги то 43% респондентів віддали йому оцінки 8, 9 та 10. День Незалежності набрав кращих результатів – 63% опитаних поставили йому три найвищі оцінки. Ще кращими результатами увінчався день святого Миколая: 78% вважає його одним із найважливіших свят у

межах тих же 3-ох найвищих оцінок. А от найбільше українці шанують Різдво: 91% дав йому беззаперечну найвищу оцінку важливості.

### Висновки

Вище наведені результати дослідження висвітлюють громадську думку щодо найпопулярніших державних та релігійних свят. Результати дослідження можуть містити також значну похибку, оскільки анкета розповсюджувалась за допомогою соціальних мереж, її географія більшою мірою зосереджена на Західній Україні, більшість опитуваних 64% – жінки, вибірка – 123 респонденти. Вікові межі: 14-48 років, найбільше опитаних від 19 до 23 років.

Звідси можемо зробити висновок, що більшість результатів висвітлюють думку українця (більшою мірою навіть українок☺), які люблять отримувати та дарувати подарунки на 19 грудня і відносно байдуже ставляться до свят, успадкованих від Радянського Союзу, проте в нашій свідомості ще живе багато радянських стереотипів.





## Майстер-клас

### ЯК ЗРОБИТИ СВІЧКУ СВОЇМИ РУКАМИ

Що може бути краще, ніж провести вечір у затишку запалених свічок! І тим більш приємно коли на столі стоять свічки, виготовлені власними руками. Насправді немає нічого простіше! Варто застатися потрібними матеріалами та трішки терпінням – і у вас вийдуть чудові свічки.

Свічки можуть бути з різних матеріалів: із воску, парафіну чи стеарину. Для їх декору можна застосовувати різні прийоми та додаткові матеріали. Але тут ми розглянемо найпростіший спосіб виготовлення свічок.

#### Матеріали

- недогарки старих свічок чи звичайні господарські не декоровані свічки;
- воскові олівці;
- 100% бавовняні нитки.

#### Інструменти:

- форма для виготовлення свічок із невеличкою дірочкою всередині;
- дерев'яна чи металева паличка для перемішування воску;
- паличка для закріплення гніту;
- ємність для плавлення;
- каструля для створення водяної бані.

#### Процес:

Для початку потрібно виготовити гніт для ваших свічок. Його можна зробити з будь-якого натурального матеріалу без синтетичних домішок. Найкраще взяти муліне, можна різних кольорів.

Ідеальний гніт для кожної свічки свій. По-перше, його товщина залежить від товщини свічки, або товщини частини свічки, що призначена для згорання. По-друге, товщина гніту залежить від матеріалу. Бо якщо ви використовуєте віск, то краще взяти більш товсті нитки й щоб вона не коптила переплітати їх варто не туго. Зверніть увагу, якщо ви візьмете дуже

тонкий гніт він буде тонути й свічка буде постійно гаснути, а якщо він буде надто товстим, – то коптити й швидко згорить.

Гніт можна виготовити по-різному: просто скрутити, заплести кісичкою чи навіть сплести крючком. Бажано просочити гніт матеріалом ще до того, як заливати його воском.

Тепер підберемо форму для своєї майбутньої свічки. Для цього можна використовувати будь-які форми – металеві (для виготовлення печива, коробочки для цукерок, консервні банки), пластикові (з-під сирків, йогуртів і т.д.), скляні й керамічні чашки чи бокали. Якщо ви використовуєте форму, в котрій не можна зробити отвір, то потрібно використати якийсь непримітний чи декоративний вантаж. Зверху закріпіть гніт на невеличкій паличці, що лежить поперек форми. Гніт має йти у свічці вертикально й проходити через її середину. Це стане запорукою того, що свічка буде горіти рівномірно.

Недогарки свічок чи інший матеріал покладіть в металеву ємність. Добре, якщо вона має носик чи щось подібне, щоб було зручніше наливати. Поставити ємність на водяну баню. Якщо ви хочете пофарбувати свічку, виготовлену власними руками, потрібно взяти жиророзчинну фарбу чи спеціальні пігменти. На жаль, знайти її досить непросто, тому можна взяти звичайні дитячі воскові олівці. Їх треба дуже дрібно настругати та додати до свічкових огарків. Також, якщо хочете, щоб свічка мала приємний аромат – додайте ефірну олію. Єдина олія, котра не підходить для цього – трояндова, бо вона при згоранні змінює запах на досить неприємний.

Коли матеріал повністю розчиниться його треба добре вимішати



й можна заливати свічку. Але до цього форму треба змастити зсередини тонким шаром засобу для миття посуду чи олією. Краще спочатку залити дно форми й дати вихолонутися. А потім долити всю форму. Дайте своїй свічці охолонути при кімнатній температурі. Навіть якщо ви хочете свою свічку швидше зробити не варто засовувати її в холодильник – тоді вона може потріскатися.

Якщо ви заливаєте свічку у форму без дірочки – залиште трошки воску щоб залити потім заглибину, котра

утвориться поріч з гнітом коли буде застигати.

Коли ваша свічка заохолола, розв'яжіть вузлик гніту та витягніть її з форми. Від гніту зверху потрібно залишити відрізок в 1 см, а інше – обріжте.

*За матеріалами преси*



## СВІЧНИКАРСТВО

Свічникарству відводилось у повсякденному житті людей вельми важливе місце. Вважалось, що виготовляти (суканням) свічки можуть лише найстатечніші люди, передовсім пасічники. Для цього вибирали теплий, тихий і сонячний день, переважно в обідню пору. Урочистість, з якою бралися до роботи, відповідно передавалась й іншим членам родини: в оселі вгавала гамірність, припинялися будь-які господарські справи, і всі – жінки та діти – приходили на поміч (за звичаєм заборонялося бути поруч лише тим жінкам, у яких на той час була місячка).

Відомі три способи виготовлення свічок у домашніх умовах – сукані (качані), литі та мокані. Спочатку заготовляли гніт («світило»). Його робили з пухких ниток – валу або з суканого пасма льону.

Качані (сукані свічки) виготовляли в такий спосіб. Кавалок білого воску розм'якшували у теплій воді, розминали руками. Потім на рівенькій дощечці чи столі розкачували віск у продовгувату трубочку, яка нагадувала форму свічки. Натомість, спеціальною дощечкою, завдяки катанню, довершували виріб, щоб свічка набула відповідної форми. Коли ж було зроблено певну кількість заготовок, на них спеціальним ножом робили повздовжні розрізи, в які рівенько укладали гніт, тоді свічки знову качали дерев'яною дощечкою, щоб не було видно слідів надрізу.

Литі свічки виготовляли у кілька способів. Первісно робили спеціальні форми з бляхи чи видобували юрки з пустопорожніх рослин та дерев. Для цього осереддя в бузини, стеблах соняшника чи кукурудзи очищали від серцевини, розмістивши по середині гніт, в порожнину повільно наливали віск. Коли ж він загусав, його повільно витягували; при цьому стінки формочок змащували спеціальним розчином.

Досить практичним був процес виготовлення моканих свічок. Спочатку гніт занурювали у розтопленій віск і піднімали; коли він охолоджувався знову опускали, повторюючи цей процес кілька разів. Такі свічки набували привабливого зовнішнього вигляду, ошатності. Наостанок робили рівеньку і блискучу поверхню. Нерідко такі вироби кольорували різноманітними рослинними барвниками. На жаль, ця технологія сьогодні майже втрачена.

Окрім ритуальних свічок, селяни виготовляли й так звані дідухи. Робили їх з воскових відходів. Залишками від стопленого воску з різними домішками змащували шмат клоччя, з якого власне й формували дебелий цурпалок. Він і слугував своєрідним дідухом – посвітом. Ним користувалися, коли виходили ввечері в комору.





## МУЗИЧНА КІМНАТА

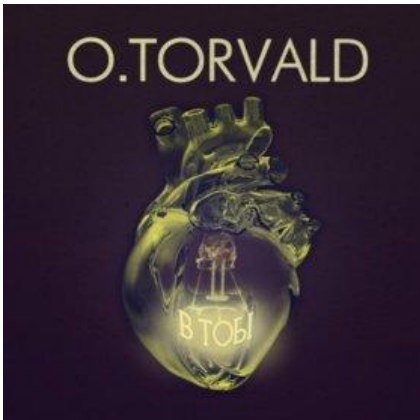
Вадим Карп'як

### ТІК. «Весільний»

Україномовні епігони Верки Сердючки, видавши «Весільний» альбом, явно схалтурили. Зрештою, чого ще чекати від «весільних» музик – лабухи вони і є лабухи. Початкові намагання групи робити пісні бодай трохи іронічними вона принесла в жертву примітивним застільним текстам на кшталт «гуляй, веселись поки Вітька при власті» (на весіллях і корпоративах таке люблять незалежно від політичного кольору, бо прізвище «Вітьки» не уточнюється). Вокаліст як фальшивив у першому альбомі, так само фальшивить і у третьому, а весь гульбацький настрій створює духовна секція, якій все одно під що дудіти. Вмикати таке у пристойному товаристві можна хіба тоді, коли гулянка дійшла до тієї стадії, коли звучання цих шедеврів перекрикуватиметься п'яним застільним хором.



### О.Торвальд. «В Тобі»



Хто там скаржився, що нормального року в Україні мало? Дістали сльози і соплі Вакарчука і аматорське деренчання усіх цих послідовників Курта Кобейна? Виймайте гаманці! Ось він – український рок версії 2011 р. Суміш Green Day і 30 Seconds To Mars, солов'їна мова та максимально доброякісне звучанням. Тепер люди рідко слухають альбоми повністю, частіше наскубують різних пісень звідусіль. А ці полтавці, чи то пак уже кияни, змогли записати альбом, який від першого до дванадцятого треку слухається як цілісна річ, хоча і на окремі кавалки ділити його ніхто не забороняє. Категорично рекомендовано для розширення музичних горизонтів тим, хто знає, який рік за вікном. А для кого й Плач Єремії – досі актуальна музика, просимо вставати зі своїх візків-каталок.

### Бумбокс. Середній Вік

Один з наших найуспішніших експортних продуктів у Росію, нарівні з горілкою і ракетами, гурт Бумбокс розродився черговим альбомом. З милого камерного тріо у складі вокаліста, гітариста і діджея вони тепер перетворилися на повноцінну банду з басистом і барабанником, що відчутно позначилося на звучанні. Зараз у них «дорослий» саунд, що наклало відбиток і на назву - Середній Вік. Але як ви яхту назвете... Середній вік не передбачає відчайдушних жартів, фривольностей і несерйозного ставлення до світу. Тут уже або пан або пропав, і група з усіх

сил намагається дотримуватися свого солідного реноме, видаючи на-гора технічно бездоганні, але при цьому до судом у щелепах нудні пісні, які ні в голові не засідають, ні на подвиги не надихають. Недаремно слова «середній вік» найчастіше вживають разом зі словом «криза».





### Coldplay. Mylo Xyloto

Одна з найкращих груп Великої Британії видала черговий альбом. Сказати, що це їхня найліпша робота, язик не повернеться. Набагато симпатичнішими вони виглядали у своїх ранніх записах, коли нагадували свіжоспечених випускників якогось університету і звучали оригінально завдяки піаніно, на якому грав їхній лідер Кріс Мартін. Тепер, вбившись в пір'я шоу-бізнесу, Coldplay люблять порозмірковувати про те, що не можна обмежувати себе якимись стилями, а треба просто грати музику, що йде від серця. На практиці це означає, що вони стали схожі на десяток



інших колективів, які виконують щось схоже, й від їхньої родзинки залишився лише голос вокаліста. Все інше – стандартний набір сучасної британської групи, яка хоче догодити всім: трохи пафосу, трохи модних нині звуків родом з епохи 80-х і навіть трохи «виписаної» для такої нагоди американської суперстар Ріанни. Коротше - добротний збитий альбом який нагадує старий анекдот: «На Привозі виявили партію підроблених ялинкових прикрас. Виглядають як справжні, а радості – жодної».

Твої черевики стоптані у незлічених мандрівках? Наплічник лежить завжди під рукою, а мапа зачитана до дір? Жодна світлина з подорожей не поміщається у фотоальбомах? Тоді на твої враження і знімки із мандрівок чекає редакція нашого журналу. Кращі статті будуть опубліковані на сторінках «ЕгеЖ!»

**ЧЕКАЄМО!**

Пиши: [kulturnyky-ua@cym.org](mailto:kulturnyky-ua@cym.org)



## Погляд «РІЗДВЯНА ІСТОРІЯ»: КНИГА ТА ФІЛЬМ

*Вікторія Коляда*

З-поміж усіх «різдвяних творів» світової літератури оповідання Чарльза Діккенса «Різдвяна пісня в прозі» вирізняється особливою повчальністю. А екранізація твору Робертом Земекісом відмінна від інших кінематографічних відтворень художніх творів тим, що режисеру вдалося особливо добре передати наповнення книжки, її особливий дух.

Твір, що написаний понад століття тому, досі не втрачає актуальності, адже порушені в ньому проблеми – вічні. Ебенезер Скрудж не бажає святкувати Різдво, адже не отримає з цього жодного зиску. В передріздвяну ніч до нього з'являються три Духи Різдва – минулого, теперішнього та майбутнього, і, подивившись на себе збоку, Скрудж розуміє, що те, чим він жив усе життя, нічого не варте, адже воно сіре,

одноманітне і надзвичайно самотнє. Усвідомивши свої помилки, головний герой змінюється, і закінчення твору оптимістичне..

Вирішуючи спочатку подивитися фільм, а потім прочитати книжку, ви нічого не втрачаєте, адже у фільмі дуже тонко та влучно передано натрій книги, і незважаючи на те, що його зроблено з допомогою технології «motion capture», глядачі можуть впізнати акторів, що взяли участь в його створенні. Щоправда, фільм, з огляду на доволі похмурі спецефекти та далеко не барвисті краєвиди Лондона явно не сподобається наймолодшим глядачам – хіба що може налякати. Тому й рекомендований він для сімейного перегляду – святковий настрій та впевнення у всеперемагаючій силі людської любові та доброти гарантовано.





## ПРО читане

Іванна Голуб'юк

Щоб кожна розпочата справа добре виконувалася, нам потрібна мотивація. Для когось важливо лише подумати про результат укінці – і він знову береться до праці, комусь важливий приклад лідера, наявність однодумців, сильної команди, а комусь просто потрібні гроші, які можуть бути не меншою мотивацією, ніж натхненний приклад лідера організації. Мотивація важлива не лише на роботі, організації, а й у сім'ї. Коли нас цінують, поважають і люблять, ми стаємо сильнішими і з більшим натхненням віддаємо у відповідь.

Останніх кілька років у СУМі мусолиться тема мотивації членства. «Не зголошуються», «нецікаво», «дорого», «далеко»... Нема мотивації. Очевидно, мотивація в Спілці Української Молоді – це тема для обширної аналітичної статті, яку, надіюсь, невдовзі хтось надасть для обговорення сумівській спільноті, тому у цьому номері я запропоную не

аналітику, а огляд вартої уваги книги, авторства Алана Лоя МакДжініса. Вона ще у 2009 році вийшла у видавництві «Свічадо» і називається «Мистецтво мотивації: як допомогти досягати вершин».

Книжка «Мистецтво мотивації» про те, де знайти натхнення і мотивувати на незвичайні зусилля звичайних людей. Вона дає чудові практичні поради тим, хто хоче стати кращим керівником, лідером, добрим батьком чи матір'ю. На прикладі історій успішних лідерів і методів, які вони застосовували, щоб мотивувати людей, автор наголошує на тому, як ми маємо розвивати і в собі, і в наших ближніх найкращі людські якості.

Автор наводить 12 правил мотивації, які допоможуть розвивати найкращі людські якості. У книзі вони детально розшифровані, почитаєте самі, тут же я подам лише самі правила.

### Правила мотивації

#### Як розвивати найкращі людські якості:

1. Сподівайтесь найкращого від людей, якими Ви керуєте
2. Ретельно вивчіть потреби людини
3. Встановіть високі стандарти досконалості
4. Створіть середовище, де невдача не є фатальною
5. Якщо люди прямують майже туди, куди ідете Ви, долучайтеся до них
6. Спирайтеся на взірці, щоб заохотити до успіху
7. Помічайте і хваліть досягнення
8. Поєднуйте позитивне і негативне заохочення
9. Помірковано використовуйте конкуренцію
10. Активно стимулюйте співпрацю
11. Створюйте у групі запас міцності на скрутні часи
12. Докладайте зусиль, щоб підвищити власну мотивацію

